

**Prosesskrift
til
Oslo tingrett**

St.Cezaire 28.september 2011

Oslo tingretts sak nr.11-089355 TVI-OTIR/06

Saksøker: Fredrik Fasting Torgersen

Enebakkveien 52, 0657 Oslo

Prosessfullmektig: Jan Tennøe
Grindbakken 58
0765 Oslo

Saksøkt 1. Kommisjonen for gjenopptakelse av straffesaker
postboks 8026 Dep, 0030 Oslo post@gjenopptakelse.no

2. Staten v/Justisdepartementet
postboks 8005 Dep, 0030 Oslo postmottak@riksadvokaten.no

Prosessfullmektig: Regjeringsadvokaten v/advokat Tolle Stabell
Postboks 8012, 0030 Oslo postmottak@regjeringsadvokaten.no

Jeg viser til Statens tilsvare av 5. september 2011.

1. Statens generelle holdning til søksmålet

Med en viss resignasjon konstaterer jeg at man heller ikke ved denne korsvei møter en konstruktiv holdning til betydningen av de feil som Torgersen er blitt utsatt for. I stedet forsøker Staten ved uholdbar jus å avskjære Torgersen fra å få dokumentere og påvise konsekvensene av at Gjenopptakelseskommisjonens vedtak av 2006 og 2010 lider av mange og graverende feil. Så vidt jeg også forstår tilsvaret vil Staten endog forsøke å avskjære min part fra å påvise at han ble utsatt for graverende feil under rettergangen i 1958 idet vurderingen av om det ble begått feil den gangen anføres å ligge under kommisjonens frie skjønn som ikke kan prøves. Jeg kan bare stille meg undrende til det jeg erfarer, nemlig at det ser ut til at det ikke er grenser for hvor graverende feil mine motparter mener at det er berettiget å overse i tilfellet Torgersen.

2. Utformingen av stevning og supplerende prosesskriv

Staten har anført at jeg i liten utstrekning har forklart det rettslige og faktiske grunnlag for de påstander som er nedlagt. Jeg er uenig i i dette. I stevning og prosesskriv har jeg inngående forklart hvilke feil som ble begått i 1957/58, først og fremst når det gjelder verdien av de bevis som lå til grunn for den fellende dommen i 1958. Jeg har inngående redegjort for at Gjenopptakelseskommisjonen har unnlatt å legge til grunn at disse feil faktisk ble begått og dermed også unnlatt å ta konsekvensen av feilene, nemlig at saken av denne grunn skulle vært gjenopptatt. Feilene er av en slik art at domstolene skal kjenne vedtakene ugyldige og – eventuelt – gi dom for at saken skal gjenopptas.

Dernest har Staten anført jeg ikke har fremlagt bevis eller konkretisert hvilke deler av bevisene som begrunner påstandene. Denne anførsel er jeg enig i. I stevningen har jeg forklart hvorfor jeg har gått frem på denne måten. Jeg hadde regnet med at Staten ville ta stilling til mine faktiske anførsler om de feil Torgersen ble utsatt for i 1957/58 slik at jeg deretter kunne konsentrere bevisførselen om de punkter der det er uenighet. Når jeg nå ser at Staten nærmest ikke i det hele tatt har tatt stilling til disse anførselene, vil jeg i eget prosesskrift komme tilbake til en fullstendig dokumentasjon av det bevismessige grunnlaget for mine anførsler om feilene. Dette kan best skje samtidig som jeg fremlegger et fullstendig faktisk utdrag, se nedenfor.

3. Anmeldelser

Jeg har i dag gjentatt mine anmeldelser av statsadvokat Katteland og de 10 kommisjonsmedlemmene, denne gangen til Oslo politikammer idet Justisdepartementet avviste å motta anmeldelsene til tross for at det er departementet som må starte behandlingen av anmeldelsene. Anmeldelsene vedlegges som bilag 1 og 2 da mine motparter ikke er i besittelse av dem. Anmeldelsene er noe endret i forhold til de som ble innsendt i juni. Av anmeldelsene fremgår at det jeg særlig anmelder er at alle de 11 har kommet til at barnårsbeviset er like sikkert eller minst like sikkert nå som i 1958. **Det provoseres opplyst** om Staten fortsatt er av den oppfatning at barnårsbeviset er like sikkert nå som det ble vurdert til å være i 1958.

4. Statens krav om stansing av saken og – subsidiært – deling av saken

I tilsvaret er det angitt at saken vil bli begjært stanset inntil man har fått rettskraftig dom i annen verserende sak (Kristiansen/Baneheia) med angivelig tilsvarende problemstillinger. Torgersen motsetter seg at saken stanses. Den alt overveiende del av Torgersens sak adskiller seg vesentlig fra Kristiansens sak og det er bare lite å tjene på å vente. Torgersen er nå 77 år gammel og har hensett

til at mer enn 53 år har gått, et rimelig krav på at denne saken fremmes så snart den er ferdig forberedt. Det er feil når Staten hevder at saken gjelder det samme prosessuelle hovedspørsmål, nemlig omfanget av domstolenes prøvelsesrett. Prøvelsesretten avhenger ikke bare av innholdet i rettsreglene om prøving av forvaltningens vedtak, men også av hvilke feil som påberopes av den som saksøker Staten. Feilene er ikke av samme karakter i Viggo Kristiansens sak som i Torgersens sak, uten at jeg finner grunn til å gå i detaljer om det. Tingretten har heller ingen mulighet til på forsvarlig måte å konkludere med hensyn til om det er saklig grunn til å stanse Torgersen-saken med den begrunnelse at Viggo Kristiansens sak nå – etter det jeg forstår – er anket til lagmannsretten og muligens vil ende i Høyesterett.

Subsidiært har Staten krevet at saken skal deles opp, slik at de prosessuelle spørsmål som saken reiser, skal behandles først. Torgersen motsetter seg dette. Vår hovedanførsel er at Gjenopptakelseskommisjonens avgjørelser bygger på feil faktum samt at kommisjonens begrunnelser er så uholdbare at disse i seg selv leder til ugyldighet. Hvorvidt det er tilfellet kan domstolene prøve fullt ut, se nedenfor. Det viktigste rettslige spørsmålet i saken er om de feil som ble begått i 1958 ville ha ført til et annet resultat dersom de hadde vært kjent. Spørsmålet er om disse feil, hvis de hadde vært kjent, er "egnet til frifinnelse", jf. strpl. § 391 nr. 3. Det kan hevdes, som Staten gjør, at domstolene ikke kan prøve dette vilkåret. Vi er uenig i dette standpunktet. Vilåret "egnet til frifinnelse" beror på et rettsanvendelseskjønn som kan prøves fullt ut av domstolene. Uansett er det klart at domstolenes prøvelsesadgang når det gjelder et slikt vilkår er avhengig av hva slags feil det gjelder. Våre muligheter til å påvise feilene vil bli vesentlig redusert dersom første del av en oppdeling bare skal gjelde "prinsipielle prosessuelle spørsmål".

5. Domstolenes overprøvingsadgang

Det er misforstått når Staten i tilsvaret legger til grunn at vi i hovedsak påberoper saksbehandlingsfeil. Som sagt ovenfor påberoper vi i det vesentlige at Gjenopptakelseskommisjonens avgjørelser er bygd på avgjørende feil fakta og håpløst gale resonnement som medfører at avgjørelsene er ugyldige. Om dette kan subsumeres som saksbehandlingsfeil fra kommisjonens side er uten betydning.

Det er ingen tvil om at domstolene generelt kan prøve om en forvaltningsavgjørelser bygger på feil fakta og at de har full kompetanse til å avgjøre om denne/disse feilene skal føre til ugyldighet, som påstått.

Staten anfører at bevisvurderingen beror på skjønn som ikke kan overprøves av domstolene. Det er feil. Det er for eksempel ikke noe skjønnsmessig ved det faktum at domstolen i 1958 bygde på at barnålbeviset med nær 100 prosent sikkerhet viste at Torgersen, mens det i dag er på det rene at dette var feil. Hvilken betydning dette skal ha for om avgjørelsene er gyldige, er ikke et spørsmål om forvaltningens skjønn, men tvert imot et sentralt element i domstolskontrollen. Tilsvarende gjelder for de andre bevisene. Se nærmere nedenfor.

Men selv om man legger til grunn, som Staten feilaktig gjør, at bevisvurdering er skjønn som ikke kan overprøves etter de alminnelige regler om domstolsprøving av forvaltningsavgjørelser, er det på det rene at domstolene kan ta stilling til om en forvaltningsavgjørelse er et utslag av myndighetsmisbruk

eller vilkårlighet. Hvorvidt det er tilfellet, beror bl.a. på om Gjenopptakelseskommissjonen har bygd på feil faktum. Hvorvidt det er tilfellet, som vi hevder, kan prøves fullt ut av domstolene.

Staten hevder at overprøvingsadgangen er snevrere når det gjelder avgjørelser truffet av Gjenopptakelseskommissjonen enn når det gjelder overprøving av avgjørelser truffet av andre forvaltningsorganer i enkeltsaker. Staten hevder at begrensningen nettopp gjelder prøving av sakens fakta, hvilket i vår sak betyr de konklusjoner som Gjenopptakelseskommissjonen er kommet til når det gjelder hva retten la til grunn i 1958 sammenholdt med hva det er dag er korrekt å legge til grunn. Det rettskildemessige grunnlaget for Statens anførsel finnes ikke. Det er riktig at det i forarbeidene er en ganske inngående drøftelse av hensyn for og imot overprøving av Gjenopptakelseskommissjonens avgjørelser. Men konklusjonen i forarbeidene er krystallklar – sitert nederst på s. 13 i stevningen:

”Departementet har, på bakgrunn av de kryssende hensynene som gjør seg gjeldende i saken, kommet til at det bør gjelde de samme reglene for domstolsprøving av kommisjonens avgjørelse som for domstolsprøving av andre typer forvaltningsvedtak. Det vil da være mulig å anlegge et sivilt søksmål mot kommisjonen med påstand om at kommisjonens avgjørelse er ugyldig ... .”

Det er ingenting i straffeprosessloven eller forarbeidene ellers som kan tolkes slik at departementet ikke har ment det som her står i forarbeidene. I Rt. 2010 s. 1170 har Høyesterett lagt denne rettsforståelsen til grunn. Det er altså sikker rett at det minst er de vanlige domstolsskapte reglene om overprøving av forvaltningsvedtak som gjelder for Gjenopptakelseskommissjonens avgjørelser, herunder reglene om myndighetsmisbruk.

I tillegg til dette kommer at forholdene i Torgersens sak ligger slik an at også kommisjonens skjønn ved selve hovedavgjørelsen kan prøves og settes til side. Dette fordi skjønnet i seg selv er så aldeles galt at det foreligger grov uforsvarlighet, vilkårlighet og myndighetsmisbruk om man lar dette skjønnet og derved avgjørelsene bli stående.

Statens forsøk på å få denne saken avgjort ved å hevde at domstolene ikke kan prøve sakens fakta, dvs. bevisvurderingen, er sterkt beslektet med påtalemyndighetens utallige forsøk på å forhindre at Torgersen (og de fleste andre) får behandlet en gjenopptakelsessak på korrekt måte. Så vidt jeg forstår Statens anførsel i 2. avsnitt siste setning på side 18 skal selv ikke vilkårlighet eller grov urimelighet kunne medføre tilsidesettelse fordi hele skjønnet her med endelig virkning er lagt til kommisjonen i henhold til straffeprosesslovens § 392. Jeg kan bare erklære meg svært uenig i en slik lovforståelse som kommer i strid med all vanlig lære om domstolenes prøving av forvaltningsvedtak.

Staten har lagt til grunn at Torgersen uansett feil som måtte være begått, ikke kan gis medhold i påstandene 2 – 5 i min stevning. Påstandene opprettholdes. Det er på det rene at domstolene kan realitetsavgjøre en sak, og ikke bare begrense seg til å kjenne et vedtak ugyldig, dersom det ugyldige vedtaket ikke kan opprettholdes med en gyldig begrunnelse. Slik denne prosessen forberedes, antas at påstandene 2 – 5 ikke innebærer ekstra arbeid eller omkostninger i noe omfang av betydning.

6. Feilene i Gjenopptakelseskommissjonenes avgjørelser og dokumentasjon for disse.

Staten har bare i liten utstrekning imøtegått mine anførsler om de feil jeg har anført at Gjenopptakelseskommissjonens vedtak av 2006 og 2010 lider av. Jeg ser derfor ikke grunnlag for å gå ytterligere inn på disse feilene idet de etter min mening er tilstrekkelig identifisert og forklart i stevningen.

Staten har etterlyst nærmere dokumentasjon for feilene. Jeg kan i sakens anledning bare henvise til saksdokumentene som vil bli fremlagt. Mine motparter er kjent med dem i detalj. Det tjener liten hensikt nå å fremlegge dem for deretter å innarbeide dem i et utdrag. En slik fremgangsmåte vil bare innebære et betydelig bortkastet kopieringsarbeid hensett til hvor mange sider det dreier seg om. Jeg tar til etterretning at Staten har valgt å fremlegge en del dokumenter allerede nå uten spesifikke henvisninger til sider som vil bli påberopt. Jeg har selvfølgelig ingen innvending mot en slik fremleggelse, men dokumentene i en slik form gir ingen påvisbare fordeler for prosessen på det nåværende stadium slik jeg ser det, idet alle partene er i besittelse av og godt kjent med disse dokumentene. Jeg antar at dommeren på det nåværende tidspunkt ikke vil begynne å arbeide seg inn i den store mengde dokumenter som saken vil bestå av før spesifikke henvisninger foreligger. Jeg ser imidlertid at jeg i stevningen har glemt å nevne ett enkelt dokument, nemlig den rettslige forundersøkelsen. Dette dokumentet hører selvsagt også med til sakens bevis og vil bli fremlagt. Også enkelte andre dokumenter faller utenfor min oppregning i stevningen og vil bli fremlagt. Disse dokumentene er antagelig alle tidligere fremlagt i sakene for Gjenopptakelseskommisjonene.

7. Gjenvstående bevis som Staten mener beviser at Torgersen er skyldig.

Det sentrale spørsmål i saken dreier seg om det foreligger tilstrekkelige bevis mot Torgersen slik at det foreligger grunnlag for å avslå hans gjenopptakelsesbegjæring. Torgersens klare standpunkt er at slike bevis ikke foreligger. Dette er forklart i detalj i stevningen og mitt prosesskriv av 27. juni.

Staten har inntatt det lite konstruktive standpunkt at den ikke vil redegjøre for hvilke bevis den mener kan begrunne at at Torgersen er skyldig slik at Gjenopptakelseskommisjonens konklusjon i 2006 og 2010 kan forsvares. Dette medfører at Torgersen og undertegnede mer eller mindre må gjette på hvilke bevis som Staten mener foreligger for deretter å gjette på hva Staten legger i disse bevisene og deretter forklare hvorfor disse gjettingene ikke er tungtveiende nok til at skyldavgjørelsen ikke kan opprettholdes. I analogi med den alminnelige bevisbyrderregel som gjelder i straffeprosessen, bør det være Staten/v påtalemyndigheten som begrunner hvorfor dommen mot Torgersen kan forsvares å bli opprettholdt. At det må være slik i en gjenopptakessak hvor en vesentlig del av bevisene har sviktet, er opplagt. Men også i nærværende sak bør prinsippet være det samme hensett til at det meste av bevisene har sviktet slik at skyldvurderingen blir helt ny. Det er, hensett til dette faktum og Straffeprosesslovens utgangspunkt for bevisvurderingen, liten mening i at Staten i nærværende sak overlater til Torgersen å bevise sin uskyld uten en gang å fortelle hvilke bevis den mener foreligger i saken. Ganske særlig gjelder dette fordi jeg har advisert at at man på Torgersens side ikke en gang ser hvilke bevis som forefinnes.

Jeg antar i mangel av andre angivelser fra Staten at statsadvokat Kattelands uttalelse til kommisjonen av 2010, gir uttrykk for Statens oppfatning her. Jeg tar derfor mitt utgangspunkt i denne oppregning. Dersom Staten skulle mene at det er flere enn disse bevisene eller at jeg har oversett visse sider ved dem, forutsetter jeg at Staten i neste prosesskrift redegjør for disse forhold. Kattelands "bevisførsel" er gitt formen av en del "tilfeldigheter" som er oppramset. Jeg starter med å sitere denne oppramsingen:

*Den "tilfeldighet" at Torgersens dress kun inneholdt 5 ualminnelig korte barnåler som er like de barnålene som er funnet på åstedet, sammenholdt med at den drepte er tildekket med et juletre med ualminnelig korte barnåler.

*Den "tilfeldighet" at det på Torgersens sko, bukselomme og fyrstikkeske blir funnet avføring

som er lik den som er funnet på åstedet, sammenholdt med at han er pågrepet på vei ut fra området drapet er begått og det er snakk om et kvelningsdrap hvor urin og avføring er gått på offeret.

*Den "tilfeldighet" at Torgersen har et tannbitt som ikke utelukker ham som biter i avdødes bryst.

*Den "tilfeldighet" at flere vitner som kjenner ham plasserer ham i byen slik at han nærmest på minuttet måtte ha påtruffet den drepte.

*Den "tilfeldighet" at han blir plukket ut av flere vitner som en som ligner på den personen de observerte den drepte sammen med med beskrivelser som "jævla lik" og "ikke to som kan være så like".

*Den "tilfeldighet" at han blir observert i sentrum av en som kjente ham (nabo), på et tidspunkt han selv hevder å være hjemme på Lille Tøyen med "Gerd".

*Den "tilfeldighet" at vitnet Ørnulf Bergersen, som har sonet sammen med Torgersen, observerer ham i Skippergata, der drapet er begått, rett før han blir pågrepet, samtidig som Torgersen nekter for å ha vært i Skippergata.

Jeg skal bare legge til en tilfeldighet som synes å være den verste for Torgersen: Den tilfeldighet at vi har en sikker og veletablert praksis for at påtalemyndigheten jukser og fusker som best og verst den kan til skade for domfelte i gjenopptakelsessaker og tradisjonelt får full støtte for en slik uredelig behandling av saken fra alle rettsinstanser, og at Torgersens sak dessverre ikke er noe unntak i så måte men i stedet er en særdeles trist og klar bekreftelse på at det er slik.

Hvis man ser på de "tilfeldigheter" som påtalemyndigheten påberoper seg som grunnlag for at Torgersen er skyldig, vil man se at disse "bevisene" er mer enn tynne. Dersom vanlig bevisvurdering for straffesaker anvendes, er disse "bevisene" åpenbart ikke nok til å konstatere skyld i en svært alvorlig drapssak. Det etterfølgende vil forhåpentligvis vise dette:

Først vil jeg imidlertid se på de 3 tekniske bevisene som ble vurdert helt galt og vurdere hvilken bevisverdi disse 3 bevisene fortsatt har:

Tannbittbeviset: De kommisjonsoppnevnte sakkyndige Whittaker og Flood har i sine siste uttalelser (muntlig for kommisjonen i 2006) konkludert med at man må se helt bort fra dette beviset. Den kommisjonsoppnevnte sakkyndige Senn har konkludert med at bittmerkene utelukker Torgersen som biter (og dermed som gjerningsperson). Den samme konklusjonen har de sakkyndige Bowers, Alder og Simson, som Senn hadde engasjert for å kvalitetssikre sin egen undersøkelse, kommet til. Den kommisjonsoppnevnte sakkyndige Solheim har hele tiden holdt fast ved at tannbittbeviset er et like sikkert bevis for Torgersens skyld som et DNA-bevis. Dette er så aldeles uten fornuft når man sammenholder denne uttalelsen med det den lange rekke av hva de øvrige sakkyndige har uttalt, at Solheims standpunkt ikke kan tas alvorlig. Gjenopptakelseskommisjonen unngår å ta stilling til betydningen av denne dramatiske endringen i bevisverdien av tannbittbeviset, som i 1958 sto helt sentralt (konklusjon: "identitet" mellom bittmerkene og Torgersens tenner). Gjenopptakelseskommisjonen legger til grunn at tannbittbeviset ikke var viktig i 1958. En slik konklusjon er helt grunnløs og kan bare karakteriseres som myndighetsmisbruk gjort mot bedre vitende av kommisjonsmedlemmene.

Barnålbeviset: Det er nå på det rene at det ikke er noe spesielt ved disse barnålene som indikerer at de kom fra gjerningsstedet, bortsett fra at man der hadde lignende barnåler. Barnålene var ikke ualminnelig korte slik Kattelund påstår, men akkurat så korte som korte (og helt vanlige) barnåler

vanligvis er. Barnålene kan derfor like gjerne stamme fra et hvilket som helst annet sted der det vokser gran som fra gjerningsstedet. Årsaken er at akkurat slike (korte) barnåler finnes over alt der det vokser (nordisk) gran. Den spesielle likheten med gjerningsstedets nåler som ble fremhevet i 1958, som et særlig grunnlag for å anta at de kom derfra, er ikke i det hele tatt noen spesiell likhet og betyr ikke mer enn at barnålene også kan stamme derfra. Det forhold at det ble funnet 5 barnåler i Torgersens dress, er en indikasjon på at barnålene kan stamme derfra, men ikke en særlig sterk indikasjon.

Det ble også funnet rester av gress der man i dressen fant barnålene. Gress ble ikke funnet i kjelleren. Dette viser at dressen er brukt ute i naturen og skaper en sannsynlighet for at barnålene skriver seg fra slik bruk og kom inn i dressen samtidig med disse andre tingene fra naturen. Torgersen hadde kjøpt dressen brukt og det er forklart av dressens tidligere eier at han hadde overnattet i en barhytte med dressen på seg under flukt fra det svenske politiet.

Samlet sett er derfor barnålsbeviset kun en indikasjon som med svært liten vekt taler for at Torgersen hadde vært på gjerningsstedet. Det fremstår som langt mer sannsynlig at barnålene stammer direkte ute fra naturen ved at dressen er brukt der på en måte som medførte at også andre spor fra naturen kom inn i dressen.

Avføringsbeviset: Det er på det rene at avføringen som ble funnet på Torgersens sko og først undersøkt ikke var av samme type som avføringen på gjerningsstedet, jfr blant annet hår i avføringen. Undersøkelsen av avføringen fant sted de første to uker etter drapet. En måned senere var det på det rene at politiet sto helt uten bevis mot Torgersen etter 5 ukers intens etterforskning rettet mot Torgersen. Samtidig lot politiet i følge Dorenfeldt med vilje være å etterforske andre mulige gjerningsmenn og spor. Etter at man i politi og påtalemyndighet var blitt klar over at man i etterforskningen ikke hadde bevis av betydning mot Torgersen, finner man så en mengde ny avføring på turnskoene til Torgersen der det var så lite de første ukene at den ikke lot seg analysere slik det var ønskelig. Denne siste gangen fant man så mye at det ikke var problem å lage flere prøver av den samt å analysere denne avføringen en rekke ganger. I disse siste analysene "stemmer" avføringen med gjerningsstedets i følge de sakkyndige fra 1958 slik at de sakkyndige den gangen opplyste at man kunne anta med stor grad av sikkerhet eller sannsynlighet at avføringen på Torgersen var fra gjerningsstedet.

Dagens sakkyndige sier at måten avføringen ble undersøkt på den gangen når samsvar ble funnet, er helt uten verdi. De sakkyndige hadde derfor i 1958 ikke noe som helst grunnlag for å hevde at bestanddeler i avføringen medførte at det forelå sannsynlighet for at avføringen på skoene (eller fra Torgersens klær) stammet fra gjerningsstedet. Hvorvidt to forskjellige typer avføring på skoene hvorav den ene var vesensforskjellig fra avføringen på åstedet, i det hele tatt trekker i retning av at Torgersen hadde vært på gjerningsstedet, blir derfor meget tvilsomt. Dertil kommer at det ikke var slam på turnskoene til tross for at gulvet på gjerningsstedet var dekket av et vått slamlag i følge politiet.

I tillegg kommer at den "overensstemmende" avføringen dukket opp under omstendigheter som gjør at man må stille seg tvilende til om den befant seg på Torgersens sko og i Torgersens klær da han ble pågrepet, kfr særlig Ragnar Bye og Trond Eskelands sakkyndige uttalelser om dette. På generell basis må man jo stille seg særdeles tvilende til hvordan det er mulig at noe svært lite etter hvert kan bli til mye mer slik det skjedde med avføringen på Torgersens sko.

Dette skjedde på et tidspunkt da påtalemyndigheten hadde brakt inn én ny sakkyndig for alle de tekniske bevisene man da muligens hadde, blant annet barnåler og avføring. Den nye sakkyndige var Henrik Printz, i min stevning kalt sjefsjukseren. Han avga uttalelser for en rekke mulige bevis. Alle disse uttalelsene konkluderte med at ting fra Torgersens klær ikke var forskjellige med hva man kunne finne på gjerningsstedet og hadde en likhet som ga meget stor sannsynlighet for at tingene i dressen stammet fra gjerningsstedet. Alle disse uttalelser var åpenbart og håpløst gale og det kan neppe herske tvil om at samtlige uttalelser var klart i strid med hans eget bedre vitende. Han uttalte nemlig at han med "*absolutt sikkerhet*" kunne fastslå "*full overensstemmelse*" mellom 4 forskjellige spor i dressen og ting på gjerningsstedet. Én ting er at man i ettertid kan fastslå at han tok aldeles feil for alle de 4 bevisene. Mer sentralt er det at ingen seriøs vitenskapsmann for disse 4 sporene hadde mulighet til med absolutt sikkerhet å konstatere full overensstemmelse. Selv i dag vil man neppe med de mest nøyaktige metoder kunne klare det, og slett ikke den gangen. I tillegg kommer at Printz knapt nok hadde undersøkt de tingene han uttalte seg om idet han bare hadde konstatert en overfladisk likhet som ikke en gang stemte. Denne overfladiske likheten var i tillegg ikke en gang kontrollert på betryggende måte, jfr for eksempel spørsmål om det var sopp på barnålene.

Man må derfor legge til grunn at i hvert fall han i svært betydelig grad fusket for å "hjelp" politiet med å fremskaffe bevis for at Torgersen hadde vært på gjerningsstedet. Spørsmålet er så om man har grunn til å anta at de andre sakkyndige fulgte etter Printz og deltok i dette fusket. Når man ser hvor galt også de andre sakkyndige uttalte seg og hva de bevisst og mot bedre vitende fortiet eller forklarte seg helt galt om (blant annet at en del av avføringen ikke stemte med gjerningsstedets), må man anta at de mot bedre vitende fulgte i Printz' spor i den utstrekning dette var nødvendig for å fremskaffe de bevis som påtalemyndigheten ønsket seg.

De konklusjoner som særlig Printz trakk, viser at man den gangen tok i bruk alle metoder for å fremskaffe "bevis" mot Torgersen. Det er som nevnt i min stevning vanskelig å tenke seg at dette skjedde uten påtalemyndighetens viten og/eller tilskyndelse, særlig når man ser hen til Dorenfeldts øvrige behandling av saken der han i vesentlig utstrekning underslo eller positivt forhindre bevis i Torgersens favør fra å kunne brukes.

Samlet sett kan det fastslås at de 3 bevisene nå bare har svært liten bevisverdi, om noen i det hele tatt. I 1958 var det klart at disse 3 bevisene hadde overveldende bevisverdi og var mye mer enn nok til domfellelse. Spørsmålet er så om man den gangen hadde andre bevis som kunne felle Torgersen slik påtalemyndigheten anfører, og som domstolene og Gjenopptakelseskommissjonen har sluttet seg til. Det er da påtalemyndighetens "*tilfeldigheter*" kommer inn og regner opp resten av bevisene slik man må anta at Staten nå ser det.

8. Sakens øvrige bevis i Torgersens disfavør (slik Staten antagelig ser saken)

Spørsmålet er så om man i 1958 hadde andre bevis som kunne felle Torgersen slik påtalemyndigheten anfører og som domstolene og Gjenopptakelseskommissjonen har sluttet seg til. Jeg er henvist til å anta at Statens legger påtalemyndighetens "*tilfeldigheter*" til grunn som de øvrige bevis som underbygger at Torgersen er skyldig og at disse var en del av bevisgrunnet i 1958.

Påtalemyndigheten har anført at vitneforklaringer sannsynliggjør at Torgersen fulgte etter Rigmor fra Karl Johans gate ned til Skippergata 6b og drepte henne der. Det er her tale om vitneforklaringer fra 6 personer som la merke til Rigmor på denne delen av hennes tur hjem der hun bodde. Som

begrunnet særskilt og utførlig i mitt prosesskrift av 27. juni 2011 (og som jeg derfor ikke gjentar nå) trekker disse forklaringene ikke i det hele tatt i denne retning. Vitneforklaringene for denne delen av Rigmors siste tur viser, hvis man skal legge vekt på dem, og det skal man, at det var en helt annen enn Torgersen som fulgte etter Rigmor på denne delen av hennes tur.

Den eneste av disse 6 vitnene som så etterfølgerens fjes og merket seg det fordi hun hadde sett etterfølgeren en ganske lang stund og det på nært hold og i godt lys, var Esther Olsson. Hun var helt klar på at det ikke var Torgersen, men en mann i 30 – 35 års alderen som ikke snakket Oslo-dialekt som fulgte etter Rigmor. Politiets teori om at Torgersen tilfeldigvis hadde støtt på Rigmor på Karl Johan og deretter fulgt etter henne, er derfor i strid med denne forklaringen.

Forklaringene fra de 5 andre vitnene er ikke egnet til å sette denne både klare og sikre forklaringen fra Olsson til side eller rokke ved denne. Årsaken er at 4 av disse ikke i det hele tatt så ansiktet til etterfølgeren. Riktignok uttalte den ene av disse 4 i retten at etterfølgeren var "jævla lik Torgersen". Men i dette tilfellet dreide likheten seg ikke om ansiktet til de to men til hvordan de så ut bakfra, etterfølgeren i vinterfrakk en mørk vinternatt for 6 mnd siden, Torgersen i dress i retten.

Det 5. vitnet så muligens ansiktet hans, men var 2 dager senere under konfrontasjonen som ble avholdt, ikke i stand til å gjenkjenne Torgersen som den hun hadde sett. Hun tok ut Torgersen en av de 2 gangene hun så 5 menn oppstilt og en annen mann den andre gangen. På forespørsel om hvorfor hun tok ut to forskjellige, uttalte hun at hårsveisen til de to var avgjørende. Det dreide seg mao ikke om en gjenkjennelse av ansiktet til etterfølgeren. Deretter så hun som vi vet, bildet av Torgersen som gjerningsmann en rekke ganger i avisene de neste 6 månedene. Hennes uttalelse under hovedforhandlingen om at det var en svært stor likhet, kan da ikke bety noe som helst. Etter all sannsynlighet sammenlignet hun da hun forklarte seg i retten, Torgersen med avisbildene hun hadde sett av ham. Fordi hun ikke hadde noen annen observasjon av "etterfølgerens" ansikt enn disse bildene, hadde hun antagelig ubevisst lagt disse bildene til grunn for hva hun mente å ha sett natten til 7. desember.

Politiets påstand/teori om at Torgersen hadde støtt på Rigmor på Karl Johan og deretter fulgt etter henne, er derfor ikke bare helt uten holdepunkter i sakens bevis. Den er i direkte og svært klar motstrid med de tilgjengelige bevis i saken, verken mer eller mindre.

Utover disse 6 vitneforklaringene fra tiden den siste timen før drapet, har man bare forklaringen fra vitnet Ørnulf Bergersen. Han er det eneste vitnet som har hevdet at han har sett Torgersen i Skippergata. Men Bergersen tok feil av hvilken side av Skippergata Torgersen kom ut fra, klarligvis fordi det ikke hadde vært mulig til å lese seg til denne detaljen i den beskrivelse av handlingen han hadde lest seg til få dager før han avga sin forklaring. Som redegjort for i mitt prosesskrift av 27. juni løy Bergersen på nærmest alle punkter slik at man må anta at hele hans historie er grunnløst oppspinn fra ende til annen uten noe som helst konkret holdepunkt i fakta. Man kan således være sikker på at han ikke hadde gått fra Gjersjøen til Oslo denne kvelden og aldeles ikke i det tidsrom han har forklart. Dermed er det intet i hans forklaring som gir støtte for at han gikk i Skippergata denne kvelden mellom kl. 00.50 og 01.00. Han var en notorisk kriminell som lå under for både narkotika og alkohol. Intellektuelt var han en sinke med så lav intelligens at han var på grensen til å kunne klare seg alene i samfunnet. Hans motiv har i (likhet med en annen notorisk kriminell som prøvde det samme, Rolf Evald Johannesen) åpenbart vært å gjøre påtalemyndigheten en "tjeneste" for å få redusert sin straff. Bergersen har betrodd seg til to personer og forklart at dette var hans motiv og at

hans falske forklaring ikke gjorde noe fra eller til fordi sakens øvrige bevis lå slik an at Torgersen likevel ville blitt dømt. I tillegg kommer at et annet vitne hadde sett Bergersen på et sted denne kvelden som er til hinder for at hele den løgnaktige historien til Bergersen kan være riktig. Bergersen oppnådde å få redusert sin soning i fengsel med ca 18 måneder som takk for hjelpen. Det er derfor ikke grunn til i det hele tatt å legge til grunn at han observerte Torgersen i Skippergata eller andre steder natten til 7. desember fordi alt han har forklart er åpenbare løgner.

Påtalemyndigheten har i tillegg lagt stor vekt på vitner som i overensstemmelse med Torgersens egen forklaring har forklart at han ca klokken 22.35 – 22.40 var på vei ned Karl Johan i retning Østbanen "slik at han nærmest på minuttet måtte ha påtruffet den drepte". Men ingen av disse vitnene har sett ham etter at han passerte Grandhjørnet. Dette hjørnet har en avstand til gjerningsstedet på mer enn en kilometer og omtrent samme avstand til stedet der Torgersen angivelig skal ha møtt Rigmor. Intet i disse forklaringene viser at Torgersen gikk lenger nedover Karl Johan enn det han selv har opplyst, nemlig til hjørnet Torggata/Kirkegaten. Det mest sannsynlige etter disse forklaringene er for øvrig at Torgersen om han gikk så langt som påtalemyndigheten anfører, sannsynligvis ville vært for sent ute til å treffe på Rigmor.

Disse vitneforklaringene er derfor aldeles uten betydning som bevis for at han har vært på gjerningsstedet eller truffet Rigmor. Men påtalemyndigheten har påstått at disse forklaringene viser at Torgersen antagelig møtte Rigmor på hjørnet Karl Johan Dronningens gate og deretter fulgte etter henne ned til Skippergata. Dette er en ren spekulasjon og teori fra påtalemyndigheten, og ingen bevis i saken gir støtte for denne helt avgjørende forutsetning fra påtalemyndighetens side. Tvert imot viser vitneforklaringene om Rigmors siste tur (nevnt noen avsnitt ovenfor, jfr. særlig vitnet Olsson) at det var en helt annen enn Torgersen som fulgte etter Rigmor fra Karl Johan ned til Skippergata 6b.

Det neste "beviset" påtalemyndigheten legger vekt på er at Torgersen syklet i Oslo sentrum denne natten og at han da han ble tatt av politiet ca 500 meter fra gjerningsstedet kl.00.58, hadde en retning som innebar at han beveget seg "ut fra det området drapet er begått", nemlig Oslo sentrum. I henhold til dette bevis er mao Torgersen en av mange tusen som har vært i Oslo sentrum denne natten og som av denne grunn rent stedsmessig har hatt mulighet til å forøve dette drapet. Tynnere "bevis" presentert i en straffesak som bevis, skal man lete lenge etter.

Kattelund har for denne tilfældighet lagt vekt på at det dreier seg om et kvelningsdrap hvor urin og avføring gikk på offeret. Her har det gått helt over styr for statsadvokaten. Forbrytelsens innhold har selvsagt ingen betydning for sannsynligheten for at Torgersen hadde vært på gjerningsstedet.

Det siste beviset er at en nabo av Torgersen (Johanne Kristine Olsen) hevdet at hun så Torgersen passere henne bakfra i Torggata ved Eldorado kino i retning mot Sentrum kino ca kl.23.50 natten til 7. desember. Hennes forklaring støttes ikke av noen andre bevis i saken. Observasjonen er dessuten i direkte motstrid med alibi til Torgersen. På bakgrunn av dette alibiets sikkerhet, må det stilles spørsmål om naboen virkelig så Torgersen eller om hun tok feil fordi hun bare så ham bakfra og en mørk desembernatt. Torgersens iøynefallende stripete bukser klarte hun ikke å beskrive for politiet før hun hadde lest om dem i avisen hvilket gjør at en også av denne grunn kan stille seg tvilende til hennes påståtte observasjon. Observasjonsstedet er ca 1 km fra gjerningsstedet og Olsens forklaring viser derfor uansett ikke at Torgersen hadde vært på gjerningsstedet eller for øvrig hadde hatt noe med Rigmor å gjøre. Det må også legges til at Olsen lå under for alkohol. Dessuten hadde hun en

kort tid i forveien vært opphavet til en tvist hvor man forsøkte å få familien Torgersen kastet ut av deres leieforhold der de bodde fordi hun påsto at hun var redd for Fredrik Torgersen.

9. Kort oppsummering av bevisene slik de nå må vurderes

De tekniske bevisene

Torgersen hadde barnåler i dressen som kunne stamme fra gjerningsstedet. Men de kunne også stamme fra ethvert annet sted der det vokser gran. Andre funn i dressen viser at dressen er brukt ute i naturen slik at dette sannsynliggjør at barnålene er kommet inn i dressen fra annet sted enn gjerningsstedet.

En rekke sakkyndige har konkludert med at tannbittbeviset er uten verdi som bevis for at Torgersen er gjerningspersonen og at det heller taler i motsatt retning.

Torgersen hadde avføring på en sko, hvorav noe helt sikkert ikke stammer fra gjerningsstedet. Resten av avføringen kan stamme fra gjerningsstedet, men det er meget tvilsomt om denne avføringen i det hele tatt var på skoen da Torgersen ble arrestert. Tilsvarende er det med avføring i Torgersen lomme og på en fyrstikkeske. Mangel på slam på skoen tyder på at Torgersen ikke hadde vært på gjerningsstedet hvoretter heller ikke avføringen stammet derfra.

Vitnebevisene

Torgersen var på vei ned Karl Johan om kvelden den 6. desember på et tidspunkt som medførte at det var en mulighet for at han påtraff Rigmor. Det var en annen enn Torgersen som fulgte etter Rigmor fra Karl Johan til Skippergata, og det er grunn til å anta at det var denne personen som ble sett sammen med Rigmor i oppgangen i Skippergata 6b. Ingen bevis i saken sannsynliggjør at Torgersen overtok som forfølger i stedet for denne andre personen før Rigmor kom til Skippergata. Det er svært lite sannsynlig at Torgersen skulle gi seg til å følge etter en kvinne som allerede ble fulgt av en annen mann og deretter overtok "etterfølgelsen". Skulle dette ha skjedd, er det sannsynlig at den første etterfølgeren ville meldt seg som vitne i saken, hvilket ikke har skjedd. Så langt er det derfor ingen holdepunkter for å anta at Torgersen endte i oppgangen Skippergata 6b sammen med Rigmor. Det er tvert i mot klare holdepunkter for å anta det motsatte.

Vitneforklaringen fra Ørnulf Bergersen er det eneste bevis i saken som går ut på at Torgersen var i Skippergata. Det er på det rene at Bergersen som notorisk kriminell løy på henimot alle punkter i sin forklaring slik at forklaringen er ytterst lite troverdig. At han løy har han også forklart til minst to andre medinnsette, og han har unnskyldt seg med at hans forklaring var uten betydning for utfallet av saken. Dette siste var åpenbart riktig i 1958.

Konklusjon

Dette er alle bevisene som påtalemyndigheten påberoper seg i saken. Det kan neppe være tvilsomt at disse bevisene ikke gir tilstrekkelig sikkerhet for at Torgersen var i Skippergata 6b. Tvert i mot er disse bevisene milelangt fra å bevise at Torgersen var der. Og klarere blir dette dersom man tar hensyn til Torgersens motbevis, jfr stevningen.

10. Skyldvurderingen etter at feilene ved de tre tekniske bevisene er avklart

Dette spørsmål er tidligere behandlet i stevningen men tas en gang til på bakgrunn av det som synes å være Statens bevis.

Det er, som nevnt før, ingen tvil om at de 3 tekniske bevisene alene var langt mer enn nok til at juryen kunne være absolutt sikker på skyldspørsmålet. De øvrige "bevisene" (om man kan kalle dem bevis) har ikke betydd noe som helst for avgjørelsen. Hvorvidt de i det hele tatt er vurdert av juryen eller i det hele tatt lagt vekt på, vet vi intet om. Det er ikke særlig sannsynlig fordi juryer generelt (og sikkert også i denne saken) blir bedt om å vurdere bevisene på enklest mulig måte, og da var det ikke nødvendig å vurdere de øvrige bevisene som i høyden var indikasjoner med svært liten vekt, både hver for seg og samlet. De øvrige bevisene var mao helt uten betydning for avgjørelsen.

For så vidt gjelder de 3 tekniske bevisene, er de selvsagt bare vurdert ut fra den sikkerhet de sakkyndige tilla dem i 1958. Dette innebærer at disse 3 bevisene slik de nå må vurderes etter at feilene ved dem er avslørt, ikke er vurdert i det hele tatt. Om dette kan det ikke herske tvil.

Samlet sett må det derfor antas at den bevisvurdering man i dag må legge til grunn i Torgersens sak, blir en vurdering som for alle bevisenes vedkommende blir ny i forhold til tidligere vurdering av dem. At dette blir en ny skyldvurdering, og dét en aldeles ny skyldvurdering, kan det derfor ikke herske den ringeste tvil om. Det blir en skyldvurdering helt uten likhetspunkter med den gamle skyldvurderingen selv om det gjelder samme sak og i stor utstrekning de samme bevisene. Det er ingen tvil om at lovens ordning er at en slik helt ny skyldvurdering skal foretas av en domstol som avholder hovedforhandling i sakens anledning og ikke av en gjenopptakelseskommissjon.

At det anføres at de ovenfor nevnte bevis (slik de må vurderes i dag) holder til fastholdelse av skyldspørsmålet i en drapssak, og dét uten at de en gang skal vurderes av en domstol, er intet mindre enn vedvarende justisskandale som nå også Regjeringsadvokaten aktivt slutter opp om. Skandalen ligger i at bevisene i beste fall er særdeles tvilsomme samtidig som Staten gir uttrykk for at de skal legges til grunn uten at det i det hele tatt vurderes om de er holdbare. Og det hele blir som nevnt selvsagt ikke bedre om man også ser hen til de motbevis som Torgersen hadde og som jeg har redegjort for i min stevning samt prosesskrift av 27. juni. Én ting er om en dømmende rett (etter reglene om full hovedforhandling med blant annet bevisumiddelbarhet) skulle komme til at disse bevisene er holdbare. Da er i hvert fall lovens ordinære regler om rettergang fulgt når et skyldspørsmål avgjøres. Men i Torgersens tilfelle er dette helt nye skyldspørsmålet (som har oppstått etter at de 3 tekniske bevisene har sviktet helt) bare vurdert i en kontorforretning avholdt av Gjenopptakelseskommissjonene som ved sitt avslag unndrar saken fra den vurdering Torgersen åpenbart har et krav på. Som nevnt i min stevning er en slik måte å avgjøre skyldspørsmålet på i strid med både Grunnloven, EMK art.6 og prinsipper med grunnlovs rang uansett hva man måtte mene at man kan utlede av Straffeprosessloven. Men selvsagt er avgjørelsen fra Gjenopptakelseskommissjonene også i strid med Straffeprosesslovens regler om hvor stor tvil det kan være før gjenopptakelse skal innvilges. De gir ikke Gjenopptakelseskommissjonen kompetanse til å ta stilling til om Torgersen er skyldig basert på bevis som ikke ble vurdert i 1958.

Ikke for noe menneske med en normalt utviklet forstand, kan det være tvilsomt at de 3 bombesikre tekniske bevisene ga en fullstendig annen skyldvurdering i 1958 enn den skyldvurdering man må gjennomføre når disse 3 sikre bevisene har sviktet slik det er redegjort for i stevningen og nærværende prosesskrift. En skyldvurdering basert på de 3 sikre tekniske bevisene har intet til felles med den skyldvurdering man må gjennomføre når disse bevisene har sviktet, selv om det er tale om

de samme faktiske omstendighetene og den samme straffesaken. Den første vurderingen (fra 1958) kan mao ikke i det hele tatt begrunne at skyld kan konstateres i den neste skyldvurderingen. Nå må jo mesteparten av skyldbegrunnelsen hentes fra omstendigheter som etter all sannsynlighet ikke ble vurdert i det hele tatt i 1958. Og om disse omstendighetene ble vurdert den gangen, spiller det ingen rolle fordi skyldvurderingen likevel blir helt forskjellig.

Det er vanskelig å tenke seg at skyldgrunnlaget og skyldvurderingen i en og samme straffesak har endret seg mer enn i Torgersens sak, og hvor ansvarlige(!) juridiske organ mener at man likevel kan opprettholde dommen uten å vurdere skyldspørsmålet på nytt. Hvis det ikke i et slikt tilfelle er grunnlag for en ny vurdering av skyldspørsmålet som en gjenopptakelse innebærer, i hvilke tilfelle er det da på sin plass med en slik ny vurdering?

Spørsmålet blir hvem det er som er berettiget til å fastslå at de gjenværende bevisene holder til å konstatere skyld for en slik helt ny skyldvurdering som ikke har likhetspunkter med den gamle. Det kan ikke herske rimelig tvil om at det både i henhold til straffeprosesslovens regler og rettskilder med høyere rang, må en domstol til som følger lovens alminnelige regler for domfellelse.

Regjeringsadvokaten legger i likhet med påtalemyndigheten og Gjenopptakelseskommisjonene til grunn at den dømmende rett den gangen hadde de beste forutsetninger for å vurdere de bevis som ble fremlagt for den og i alle fall bedre grunnlag enn det vi kan ha i dag. Selvsagt er dette korrekt, men argumentet er bare innholdsløst munnsvær. Dette argument er fullstendig irrelevant som argument i noen som helst retning for hvordan skyldspørsmålet i dag må vurderes. For det første vet vi ikke noe om hvordan lagretten den gangen vurderte de enkelte bevisene. Men vi må selvsagt anta at lagretten la den avgjørende vekt på de bevisene som var helt sikre den gangen, nemlig 2 av de 3 tekniske bevisene samtidig som de lot det tredje tekniske beviset telle med som en tilleggsbegrunnelse. For det andre vet vi ikke noe som helst om hvordan lagretten den gangen vurderte sakens øvrige bevis (utover de 3 tekniske bevisene). For det tredje vet vi heller ikke hvordan den dømmende rett ville ha vurdert verken saken eller de enkelte bevis den gangen dersom de 3 tekniske bevisene hadde blitt riktig forklart. For det fjerde kan ikke vurderingen fra den gangen med så forskjellig skyldvurdering det er tale om, ha noen som helst betydning for den vurdering som nå skal gjennomføres eller tas til inntekt for denne siste skyldvurderingen. Alt dette er så opplagt at det burde være unødvendig fra Regjeringsadvokatens side å servere slikt betydningsløst tøv.

Det er mer enn på høy tid at Staten ved henholdsvis påtalemyndigheten og Gjenopptakelseskommisjonen og nå også Regjeringsadvokaten utviser et minimum av redelighet og tar inn over seg at vi har med en helt ny skyldvurdering å gjøre og at man for en slik vurdering skal følge de lovregler som gjelder for slik dømmende virksomhet. Og det holder ikke å skyve Høyesterett foran seg i denne saken (slik kommisjonene har forsøkt) idet de 3 tekniske bevisene i betydelig grad er blitt svekket etter at Høyesterett sist behandlet saken i 2001. Dessuten er det grunnlag for å fastslå at Høyesteretts Kjæremålsutvalg i 2001 foretok en vurdering av barnålsbeviset som dessverre må vurderes som aldeles inadekvat og som kun er egnet til å bringe skam over de tre dommerne som lot seg involvere i noe slikt. Jeg viser i anledning til Rt 2001 s.1548 – 1550 hvor jeg for første gang har sett at høyesterettsdommere i sin gjerning som dommere har begrunnet en avgjørelse med noe som enhver jurist og annen person uten videre vil se er fullstendig uten adekvans for det som skulle avgjøres.

Oppsummering: Lovens ordning er at Gjenopptakelseskommisjonen skal vurdere om gjenopptakelse skal innvilges dersom det kreves og dersom det påvises feil i rettergangen som kan ha hatt betydning for skyldspørsmålet. Dersom det bare er små feil, kan gjenopptakelse avslås med den grunn at man til tross for feilene likevel er rimelig sikker på at skyldspørsmålet er riktig avgjort og at domstolen ville ha kommet til samme resultat også om feilen(e) ikke var begått. Mao at de bevis som ble riktig vurdert den gangen utvilsomt ville holdt til domfellelse den gangen i henhold til den vurdering som den gangen ble foretatt.

Dersom større feil er begått, vil utgangspunktet være at gjenopptakelse skal innvilges fordi kommisjonen i en kontorforretning ikke har kompetanse til å avgjøre et skyldspørsmål. Kommisjonen kan bare ved sitt skjønn avgjøre om man har tilstrekkelig sikkerhet for at skyldspørsmålet i sin tid ble korrekt avgjort og at de påviste feil har hatt liten betydning for utfallet av saken. Bare unntaksvis kan kommisjonen avslå gjenopptakelse, og et slikt avslag må begrunnes med at man er **rimelig** sikker på at domstolen ville kommet til det samme resultatet om feilen ikke var begått. Her vil man også se hen til at de gjenstående bevisene var (og er) helt sikre. Og skulle det foreligge tvil for dette siste spørsmålet, skal dette spørsmålet overlates til domstolene (og full hovedforhandling).

Men når det meste av bevisene (vurdert ut fra den bevisverdi de hadde) har sviktet slik som i Torgersens sak, kan man ikke lenger holde seg til den gjenstående delen av bevisvurderingen som den dømmende rett la til grunn da Torgersen ble dømt. Årsaken er at noen slik gjenstående fellende bevisvurdering utvilsomt!!! ikke foreligger. Man må derfor til med en helt ny bevisvurdering og skyldvurdering. En aldeles ny skyldvurdering!!! Hertil kommer at bevisene i Torgersens sak etter at feilene er avklart, ikke lenger på noen måte er overveldende eller sikre. Begge de to nødvendige faktorene for å avslå gjenopptakelse mangler derfor.

Det går ikke an å være i tvil om at det forholder seg slik med bevisene i Torgersens sak. Dette er så opplagt at det blir kun et spørsmål om redelighet hos den som vurderer spørsmålet. At en slik helt ny bevisvurdering tilkommer domstolene og ikke Gjenopptakelseskommisjonen, er åpenbart. Skyldspørsmålet skal i slike tilfelle avgjøres etter våre vanlige utførlige og forsvarlige regler om hovedforhandling i motsetning til en kontorforretning som Gjenopptakelseskommisjonen avholder og selv velger saksbehandlingsmåten for. Det burde ikke være nødvendig å forklare og begrunne dette for verken jurister eller andre, og aldeles ikke for høyt kvalifiserte jurister fra Regjeringsadvokatens kontor. Man kan ikke annet enn stille et alvorlig spørsmål ved rettsikkerheten i Norge når kvalifiserte jurister i ansvarlige stillinger i våre viktigste etater får seg til å argumentere slik vi ser i Torgersens sak. Jeg etterlyser at et minimum av objektivitet utvises fra Statens side.

11. Krav om dokumentfremleggelse

På Torgersens vegne antar jeg at de opplysninger Gjenopptakelseskommisjonen tilbakeholder vedrørende Bjørnar Olaisen har eller kan ha betydning for vurderingen av faktum i Torgersens sak idet jeg antar at referatet fra møtet mellom ham og kommisjonens leder har dreiet seg akkurat om det. Det er først etter at jeg har sett referatet jeg kan vite om det er noe av betydning der. Jeg ber derfor på nytt om at dokumentet og lydbandet fremlegges. Likeledes protokollene fra de møter der Torgersens sak er blitt behandlet av kommisjonene.

For så vidt gjelder Helen Sæthers saksbehandling, ber jeg på nytt om at opplysninger om dette gis idet slik saksbehandling fra hennes side for så vidt gjelder kommisjonsvedtak nr. 2 vil være i strid med habilitetsreglene for saksbehandling.

Jeg antar ellers at saken er klar for berammelse når Statens reaksjon på dette prosesskrivet foreligger. Så snart jeg får vite hva Staten mener om bevisene i hhv. 1958 og 2006 og 2010 eller om Staten påberoper seg noe annet enn det den allerede har gjort, vil jeg ta initiativet til (i samarbeid med Regjeringsadvokaten) å utarbeide et utdrag hvor alle skriftlige bevis inntas.

St.Cezaire 28.09.11|

Jan Tennøe